

● Megyei fészkek

A gólyák „Rózsadombja”

Száz ember és ötven pár gólya él a Csigocs nevű horvátországi faluban. Ők az Euronatur, a nemzetközi természetvédelmi alapítvány elsőszámú díjazottjai. Idén viszont a Somogy megyei Nagybjom község nyerte el a második alkalommal kiadott „Európai gólyafalu” díjat. Hogy ki lesz a harmadik? Nos, ez attól is függ, milyen eredményre jut a magyarországi gólyakutatók vezetője, a szegedi biológus hallgató, Lovászi Péter.

Ugyanis a 24 éves kutató, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Csongrád megyei csoportjának egyik vezetője dolgozza fel az ország gólya állományáról készült legutóbbi felmérés adatait.

Európában mindenhol szeretik a gólyát, szerencsétlenség. Még Finnországban is a gólya hozza a kisbabát, pedig oda nem jut el ez a költöző madár. A gólya nekünk is kedves madarunk. Gyermekmondókák, népdalok, mesék igazolják, hogy a magyar ember a gólyát „magyar madárnak” tartja, annak ellenére, hogy csak tavasztól őszig tartózkodik itt. A gólyákról az első országos felmérés 1958-ban készült. Azóta is Szegedet tekintik a gólyakutatók magyarországi központjának. S talán ennek is köszönhető, hogy világszerte „jegyzett” a szegedi madarászok tevékenysége. A gólyák magyarországi helyzetének vizsgálatát Marián Miklós kezdte, az országos adatgyűjtés szintetizálását pedig Jakab Bélától kapta örökül Lovászi Péter.

A Somogyi könyvtárban 1974 óta dossziék sokasága őrzi postások, madarászok és helyhatóságok alkalmazottak megfigyeléseinek eredményeit. Az öt évente ismétlődő felmérés alapkérdései: hol és mire épült a fészkek, lakik-e abban gólya, ha madárpár él a fészkekben, hány fiókát táplál.

A legutóbbi felmérés adatai szerint országunkban 5200 fészkekben körülbelül 4850 gólya él. Hogy ez sok vagy kevés? A II. világháború előtt 15-16 ezer, 1958-ban 10 ezer pár gólya költött Magyarországon. A mélypont 1974 volt, mikor mindössze 4 ezer gólyát számláltak. De az utóbbi asztalozó évtized sem kedvezett a nagytestű költöző madárnak.

Európában egyedülálló módon Magyarországon a gólyafészkek 80 százaléka

villanyoszlopon található. Ennek oka, hogy a hagyományosan „nagykémenes” parasztházak helyett újban felhúzott épületeken nem találtak költőhelyet a gólyák, ezért az áramszolgáltatók szakemberei és a madárvédők a 70-es, 80-as években fészektartókat helyeztek el a villanyoszlopokra. Az akció eredménye: háromezer kosár. Pedig a villanypóznák nem biztonságos gólya-otthon. Ugyanis sok gólya pusztul el áramütés miatt. Ezért most újabb akciót indítanak a madárvédők: valami emelvényre kéne helyezni a fészkeknek való helyet, vagy műanyag szigetelő papuccsal kéne ellátni a madarakra oly veszélyes oszlopfőket.

Nem találtak még magyarázatot arra, hogy a gólya a mi régióinkban miért rak fészket emberi lakóhely közelében. Mert mondjuk Spanyolországban nem ez a jellemző: a gólyások legutóbbi, hamburgi tanácskozásán bemutattak egy diáképet, melynek tanúsága szerint egyetlen fán 15 gólyafészkek is elfér. Ezzel szemben Közép-Európában a gólyák 90 százaléka lakott településen, tanyán rak fészket. A Somogy megyei Nagybjom község egyetlen utcájában 15 gólyafészkek található. A Vas megyei Körmend egyik 7 kémenes házában 7 gólyafészkek ékeskedik. A mi megyénkben Csanádapalota, Magyarcsanak és Mártély „a gólyák Rózsadombja”. A Vajdaságból érkezett kutató által bemutatott fotón pedig szénakazalra rakott fészket láthattak a konferencia résztvevői. Ilyen fészket Magyarországon 15 éve nem találtak.

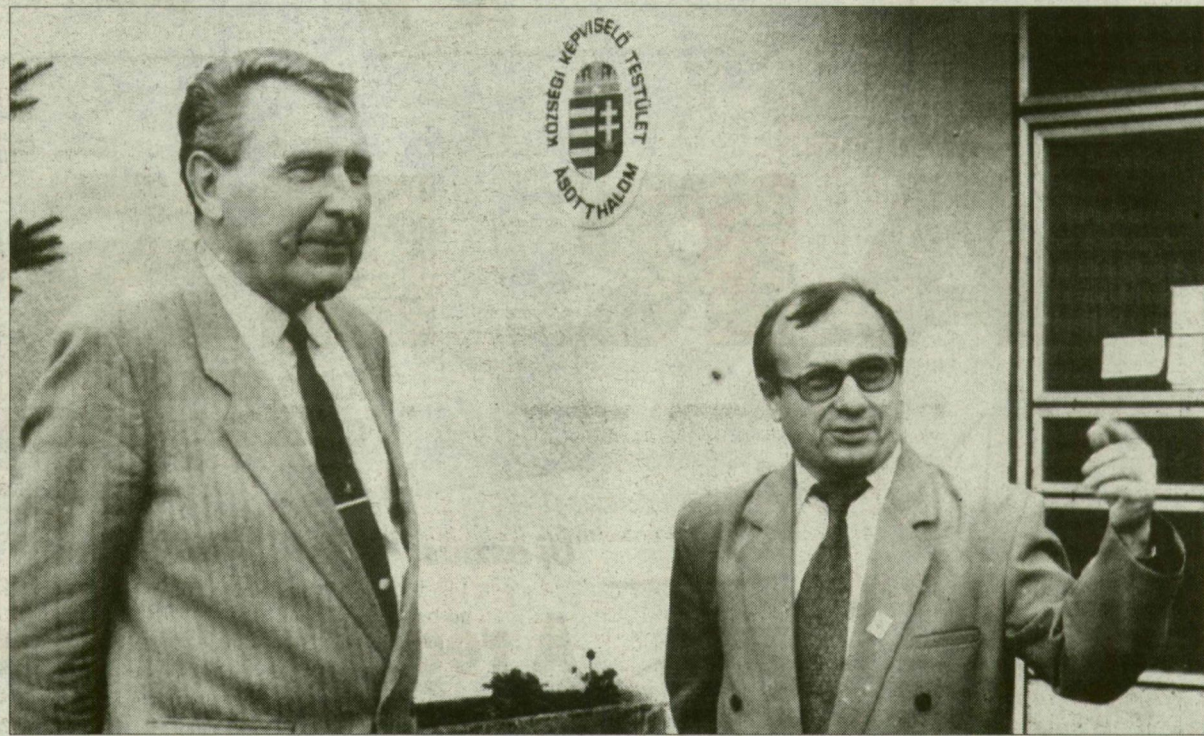
Hírneves a magyar ornitológia, elég csak Herman Ottó nevét említeni. A magyarországi gólyások eredményeit is jegyzik. A gólyakutatók szeptember végi, hamburgi tanácskozásán országunkat Lovászi Péter képviselte. Ő, a konferencia legfiatalabb résztvevője a 33 országból érkezett 150 kutató előtt tartott előadásában mutatta be a gólyák tipikus magyarországi élőhelyeit.

A gólya szereti országunkat, de mintha mi nem tennénk meg mindent ezért a „magyar madárért”. Ugyanis Magyarországon nincs gólyaállomás, vagyis nincs olyan hely, ahol a beteg gólyákat gyógyíthatnák, ahol a gólyások kutatómunkájukat végezhetnék, ahol gyerekeknek megmutathatnák a nagytestű madarak életét.

Ú. I.

● Ásotthalom ismét tervezhet

Nem eszik meg az ötvenötmilliót

Dr. Krisztin András polgármester (balról) és Nagy János jegyző: „Eddig csak álmodoztunk, most tervezhetünk is!” (Fotó: Somogyi Károlyné)

Elképzeléseknek, álmoknak az ásotthalmiak soha sem voltak híján. Am az utóbbi évek egyre szűkebb gazdasági kondíciói gátat vetettek a szárnyaló fantáziának. Az önkormányzat sem tehetett mást, mint a lakosság általában: szigorú „háztartás-” a működőképesség megőrzésére, a fejlesztések visszafogására kellett berendezkednie. A közelmúltban azonban egy „lőszérummal” felérő erősitőhöz, 55 millió forinthez jutott a település, a gázvagyont privatizációja által. Ismét szabadabban lélegezhet, tervezhet Ásotthalom...

Összehasonlíthatatlanul derűsebben és bizakodóbban beszélgettünk dr. Krisztin András polgármesterrel és Nagy János jegyzővel, mint akár csak egy esztendővel ezelőtt is tehetünk volna. Ugyanis a korábbi szerencsés döntéseknek köszönhetően, a belterületi gázvagyont ellenértékéért, a Dégáz-privatizáció során, Ásotthalom 55 millió forint szabad pénz-

hez jutott. Az örömhír azonnali tervezésre sarkallta a község önkormányzati vezetőit, képviselőit, szakbizottságait. A legutóbbi testületi ülésen, maratoni, ám értelmes vitában véglegesítették, illetve elfogadták Ásotthalomnak az elkövetkezendő évekre szóló gazdasági programját. „Könnyű” volt a képviselők dolga, hisz a „sarrokkoban” nem volt vita: „az 55 milliót nem fogjuk megenni!”

Így a gazdasági program tényleg olyan célokat tűzött az önkormányzat elé, mely – a pénzügyi egyensúly megőrzése mellett, hitelfelvétel mellőzésével, helyi adók emelése nélkül is – ismét fejlődést, növekedést ígér a településnek.

A feladatok rangsorában elsőbbséget élveznek azok a programok, amelyeknek megvalósítása pénzügyi megtakarítást eredményez (ilyen például egy intézményi fűtőkorszerűsítés); pályázati lehetőségek célszerű kihasználását teszik lehetővé; avagy a már eddig is „sürgős” felirattal várakozó fejlesztések engedélyezését zöld utat (szennyvízrendszer, óvodai tetőtér-be-

építés stb.). A módosított rendezési terv „beélesítésével” ötven új építési telkek kialakítására lehet számítani Ásotthalmon, várható, hogy most már tényleg sor kerülhet a volt fatelep területének és építményeinek hasznosítására, mégpedig minden valószínűség szerint a másik nagy terv, a vásár- és piac-ter, valamint piaccsarnok végleges kialakításával egybekapcsolva. Akár már jövőre! A program nagy hangsúlyt fektet a település környezetvédelmi, köztisztasági állapotára is. Mivel szent elhatározás a barátságos települési arculat kialakítása, egyrészt, intézkedési céllal felméri a község képét zavaró építményeket, beépítetlen építési telkeket, gazdátlan tanyákat, műveletlenül hagyott földeket; másrészt, feladatul tűzték ki az összes zöldterület rendszeres ápolását, a további fásítást és parkosítást (a futballpálya is kimegy a centrumból, terület adva újabb parkosításnak); harmadrészt, mihamarabb el kell készülnie Ásotthalom környezetvédelmi programjának.

A kommunális ellátás javítása során szennyvíztisztít-

tóra, s csatornarendszere is számíthatnak a sándorfalviak – mert a pályázati pénzek elnyeréséhez, éppen a privatizációs bevételek által, most már a saját erőforrás is biztosított. Szó van személtrepről, illetve a kommunális hulladék megfelelő kezeléséről is, ésszerűnek mutatkozik a homokháti kistérségi önkormányzati társulással közös megoldásokon gondolkodni – e téren is. Csakúgy, mint a helyi idegenforgalmi értékek feltárásakor, a lehetőségek fejlesztésekor, s a vendégfogadó – megartó programok kialakításakor is. Ásotthalom változatlanul érdekelt egy korlátozott forgalmú határátelkő megnyitásával – tényleg csak egy kiáltásnyira vannak tőlük a bácsszőlői (királyhalmi) rokonok...

A polgármester, a képviselők, a jegyző mind-mind úgy gondolják, hogy az éves költségvetési tervek lesznek azok a parancssorok, melyek aktualizálva a koncepcionális gazdasági programot, rendre kijelölik a megvalósításra érett, és biztonsággal finanszírozható tetteket.

Óri Ferenc

Gabona-fordulat?

● Róma (MTI)

Oroszország gabonakivitele már a közeli években meghaladhatja a behozatalt – jelentette ki Alekszandr Zaverjuha. Az orosz miniszterelnök-helyettes rámutatott, hogy a tavalyi 63 millió tonna után az idén 70-71 millió tonna gabonát takarítottak be. Ez utóbbi mennyiség pedig elegendő lehet ahhoz, hogy Oroszország már az idén több gabonát exportálhasson, mint amennyit külföldről behoz. A FAO világlelmezési csúcskonferencián Zaverjuha kijelentette, hogy Oroszországnak éves átlagban 85-90 millió tonnára kell növelnie gabonatermelését. Ezt azonban csak úgy lehet elérni, ha folytatódik a mezőgazdasági ágazat reformja és bővül az állami támogatás mértéke.

A román áram ára

● Bukarest (MTI)

Már novemberben emelni kellene az energia árát – jelentette ki Victor Romert, a román villamosművek, a RENEL vezérigazgatója. A RENEL 1996. első kilenc hónapjában 538 milliárd lejt vesztett annak következtében, hogy az energiaforrásokért 2850 lejes átlagárfolyamon kalkulált dollárral fizetett, viszont a belső árak kiszámításánál 1900 lejjel számítja a dollárt. A különbség a vezérigazgató szerint „a lakosság és a nagyvállalatok közvetett támogatását jelenti”. A dollár bankközi árfolyama időközben elérte a 3450 lejt, a pénzváltóknál pedig 4500 lejt is megadnák érte. Működőképességének fenntartására a RENEL, amelynek tartozásai elérték az 1500 milliárd lejt, több száz milliárd lejt összegben vett fel bankkölcsönöket: ezek kamatai költségeket növelik. A RENEL vezérigazgatója szerint a társaság jobban felkészült a télre, mint tavaly, nagyobb lignit és széntartalékokkal rendelkezik, és a víztárolókat 73 százalékkal feltöltötték. A RENEL szerint -7 Celsius fokig megfelelő lesz a távfűtés. A RENEL 1,6 millió tonna pakura és 2 milliárd köbméter gáz behozatalára kötött szerződéseket, ezeket 160 millió dolláros valutahitel fedezi.

Veszélyben a tokhal

● Zürich (MTI)

Már-már kipusztulással fenyegeti a Kaszpi-tengerben élő tokhalat az ikrája miatti mértéktelen orvhalászat. A felnőttal-állomány az 1978. évi 142 millió tonnáról napjainkra 43,5 millió tonnára zsugorodott. A tokhalhalászat gyakorlatilag teljesen ellenőrzés nélkül folyik, az illegális lehalászás aránya 90 százaléka tehető. Oroszországban egy év alatt 1452 orvtokhalászt vettek őrizetbe és 110 tonna kaviárt koboztak el – közölte Zürichben nyilvánosságra hozott jelentésében a Természetvédelmi Világalap (WWF). A luxuscsémegével foylatott illegális üzletelést a kaviár iránti lankadatlan kereslet táplálja, a kaviár feketekereskedelmének központja Azerbajdzsán és az oroszországi Asztrahán. A kaviár világpiaca 125 millió dolláros üzletet jelent, a WWF adatai szerint Németország évente 85 tonna, az Egyesült Államok 70 tonna kaviárt importál.

A Pick Dél-Afrikában

● Johannesburg (MTI)

Első ízben voltak jelen magas számban magyar kiállítók Dél-Afrikában a Food and Hotel Africa '96 nevű johannesburgi élelmiszer- és vendéglátóipari vásáron. A magyar részvételre a 18 ország 78 neves cégének jelenlétében zajló, szerdán zárult

vásáron a Pécs-Baranyai Kereskedelmi- és Iparkamara szervezésében került sor.

Nagy sikert aratott a kis-kunfélegyházi Integrál ÁFÉSZ libamájköstölője, a termék iránt több neves szállodalánc tanúsított érdeklődést. Nagy volt az érdeklődés a hollóházi porcelán iránt, s

több üzlethálózat felfigyelt a szegedi Pick Rt. termékeire. A Villányi Borászati Rt. egy bortermelésben nagy hagyományokkal rendelkező ország piacára kíván betörni minőségi boraival. A Salgótarjáni Öblösüveggyártó és Forgalmazó Rt. poharai, kelyhei és egyedi tárgyai iránt az egyik

legnagyobb dél-afrikai diszkontáruházlánc, a Hyperama is érdeklődött. Felkeltették a nagykereskedők és szállodák érdeklődését a Zsolnay porcelánlángyár termékei is. Osztatlan sikert aratott kategóriájában a Zwack Unicum, a cég standja a leglátogatottabbak közé tartozott.

Feltalálóink és az Eureka

● Brüsszel (MTI)

A magyar feltalálók tíz arany, tíz ezüst és négy bronzérmét nyertek a kedden zárult, Eureka nevet viselő brüsszeli innovációs kiállításon.

Az idén összesen huszonhét magyar találmányt állítottak ki további 40 ország mintegy 750 feltalálójának közel 1200 újítása mellett. Aranyérmét nyert az a ma-

gyar projekt, amelyet a világorökség részét képező szarajevói könyvtár újfajta technológiájú helyreállítására készítettek. Ugyancsak a legjobbak közé sorolta a nemzetközi zsűri a Dohány utcai zsinagóga kovácsoltvas csillárrendszerét, és a fekélybetegségek fénysugarakkal történő gyógyítására létrehozott magyar egészségügyi központot is. Aranyérmét nyert az Alfa televízió, amely Kelet- és

Közép-Európa huszonöt különböző országba és ugyanennyi nyelven fogja sugározni műsorát. A 400 millió nézőközönséget jelentő interaktív, digitális műholdcsatorna központja Budapesten lesz. A MÁV a nemzetközi forgalmat könnyítő jelzőrendszerrel nemcsak aranyérmét, hanem különdíjat is kiérdemelt. A rendszer elkerülhetővé teszi a mozdony- és személyzetcsere-t az országhatáron, és belát-

ható időn belül az Európai Unió vasúti közlekedésének szerves része lesz – tesztjére Bécs és Budapest között kerül sor.

A szarajevói könyvtár felújítására készített tervezet, amelynek megvalósítása és finanszírozása nemzetközi részvétellel történik, a kiállítástól függetlenül elnyerte a brüsszeli főpolgármester díját is – mondták el szerdán a magyar standok szervezői.

A fiókák reggelijét tényleg a gólyamama hozza. (Fotó: Enyedi Zoltán)